

مرکز جهانی علوم اسلامی
مدرسه عالی فقه و معارف اسلامی
پایان نامه کارشناسی ارشد
رشته فقه و معارف اسلامی

عنوان:

آموزه‌های تربیتی سوره لقمان

(با تأکید بر ابعاد، اهداف و روش‌های تربیت)

استاد راهنما:

آقای دکتر محمد جنتی فر

استاد مشاور:

حجت الاسلام و المسلمین آقای اصغراخوی

پژوه‌شگر:

محمد حسن فیاض

سال تحصیلی ۱۳۸۴-۱۳۸۳

تقدیم به:

پیامبر گرامی اسلام و ائمه معصومین (ع) و شهیدان
راه حق و حقیقت و بویژه شهدای کربلا که با خون
خود سرنوشت تاریخ را تغییر دادند و فریاد حقیقت را
با جوانان و فرزندان خود به منظور تربیت انسان ها و
تحقق عدالت اجتماعی و رهایی از چنگال ظلم و
استبداد سر دادند، و تقدیم به شهیدان پیروان امام
حسین (ع) که با تاسی به نهضت عاشورا بزرگترین
عزت و اقتدار معنوی و فرهنگی را در تاریخ بشریت به
ارمغان آوردند. و تقدیم به تمامی کسانی که در راه
تعلیم و تربیت انسان ها تلاش می کنند.

تقدیر و تشکر

«و من یشکر فآنما یشکر لنفسه»،^۱ «اشکرکم الله اشکرکم

للناس»^۲

سپاس خداوند را که نعمت صحت و سلامتی عطا نمود تا در پرتو آن توانستم این تحقیق را به انجام برسانم.

لازم می دانم از استاد محترم راهنما جناب آقای دکتر جنتی فر (زیدعزه) و استاد محترم مشاور حضرت حجت الاسلام و المسلمین جناب آقای اصغراخوی (حفظه الله) که در به ثمر رسیدن این تحقیق کمک و مساعدت زیادی نمودند و تمامی مسئولین امور پایان نامه و گروه اخلاق و تربیت مدرسه عالی فقه و معارف اسلامی تقدیر و تشکر کنم.

۱- لقمان، ۱۲.

۲- شیخ عباس قمی، سفینه البحار، ج ۱، ص ۷۹ (باب شین).

مکیده‌ی مطالب:

این تحقیق دارای چهار فصل است، در فصل اول مفاهیم تربیت، تعلیم، اهداف، ابعاد، روشهای تربیت و اهمیت تربیت از دیدگاه قرآن، سنت و سیره‌ی عملی معصومین(ع) بررسی شده است.

فصل دوم دارای دو بخش است: بخش اول به معرفی اجمالی سوره‌ی لقمان و گوشه‌ای از زندگانی لقمان حکیم و پندها و نقش حکمت در تعلیم و تربیت پرداخته است. و در بخش دوم، پاره‌ی از ابعاد تربیت بررسی شده است؛ انسان نیاز به رشد و تربیت اخلاقی دارد تا او را به فضائل آراسته نماید. دین داری و فطرت خدا جویی بعد دیگر تربیتی است که در زندگی انسان لازم است، پیشرفت و تعالی جامعه بستگی به تربیت اجتماعی آن جامعه دارد لذا اگر تربیت افراد در حوزه خانواده و جامعه درست و اصولی باشد، جامعه‌ی مطلوب و ایده آل، شکل خواهد گرفت.

انسان نیاز به تربیت عقلانی دارد. انسان به واسطه‌ی رشد فکری و عقلی قادر به گرفتن تصمیم و اراده درست در زندگی خود خواهد بود. به طور کلی در این بخش ابعاد اخلاقی، دینی، اجتماعی و عقلانی بررسی شده است.

در فصل سوم، اهداف تربیت، با توجه به سوره‌ی لقمان بررسی شده است؛ مهمترین اهداف تعلیم و تربیت، عبادت و پرستش خداوند، هدایت و رشد، تقوا و پرهیزگاری، تعلیم حکمت، و قرب و رضوان هستند. از میان آن اهداف، تقرب به خداوند از مهمترین اهداف در تربیت است. هدف از تربیت این است که انسان به خداوند نزدیک شود و خداوند را شاهد بر اعمال و کردار خود بداند.

در فصل چهارم: روشهای تربیت با توجه به سوره لقمان بررسی و تحقیق شده است بررسی روشهای تربیت از مسائل مهم تربیتی است؛ چون بکارگیری شیوه‌ها و روشهای مناسب اساس و پایه همه فعالیت های تربیتی است.

فهرست مطالب

مقدمه ----- ۱

فصل اول: کلیات و مفاهیم

بخش اول: کلیات ----- ۵

معرفی موضوع ----- ۵

اهمیت و ضرورت موضوع ----- ۶

پیشینه ی تحقیق ----- ۷

سئوالات تحقیق ----- ۸

اهداف تحقیق ----- ۹

روش و ابزار گرد آوری اطلاعات ----- ۱۰

محدودیت تحقیق ----- ۱۰

بخش دوم: مفاهیم ----- ۱۱

تربیت از نظر لغت ----- ۱۱

تربیت از نظر اصطلاح ----- ۱۲

تعلیم ----- ۱۵

تزکیه ----- ۱۶

مفهوم هدف ----- ۱۶

ابعاد تربیت ----- ۱۷

روش های تربیت ----- ۱۸

اهمیت تربیت و تزکیه ----- ۱۸

- ۱- اهمیت تربیت از دیدگاه قرآن ----- ۱۸
- ۱/۱- تزکیه یا تربیت ----- ۱۹
- ۱/۲- ارزش علم به سبب تزکیه است ----- ۲۱
- ۱/۳- رابطه تعلیم و تزکیه ----- ۲۲
- ۲- اهمیت تربیت از دیدگاه روایات ----- ۲۳
- ۳- سیره و دستور العمل معصومین (ع) در تربیت ----- ۲۵

فصل دوم: ابعاد تربیت در سوره لقمان

- ابعاد تربیت در سوره لقمان ----- ۲۸
- بخش اول: معرفی اجمالی سوره لقمان ----- ۲۸
- الف) شأن نزول ----- ۲۸
- ب) فضیلت سوره لقمان ----- ۲۹
- ج) نامگذاری سوره لقمان ----- ۳۰
- لقمان کیست؟ ----- ۳۰
- حکمت لقمان چیست؟ ----- ۳۲
- پندهای لقمان حکیم ----- ۳۴
- حکمت چیست؟ ----- ۳۷
- نقش حکمت در فراگیری تعلیم و تربیت ----- ۳۷
- بخش دوم: ابعاد تربیت در سوره لقمان ----- ۴۰
- الف) تربیت اخلاقی ----- ۴۰
- اهمیت تربیت اخلاقی ----- ۴۱
- تواضع و فروتنی ----- ۴۱

- تکبر و خود پسندی ----- ۴۲
- صبر و استقامت ----- ۴۳
- میان‌ه روی در رفتار و کردار ----- ۴۴
- رابطه اخلاق و تربیت ----- ۴۷
- ب) تربیت دینی ----- ۴۸
- اهمیت تربیت دینی ----- ۴۸
- تربیت دینی و صفات نیکوکاران ----- ۵۰
- تربیت و پرستش فطری خداوند ----- ۵۲
- ج) تربیت اجتماعی ----- ۵۴
- اهمیت تربیت اجتماعی ----- ۵۴
- مسئولیت مشترک تربیت در جامعه ----- ۵۵
- خانواده و تربیت ----- ۵۷
- ۱- تربیت فرزند ----- ۵۷
- ۲- احترام به والدین ----- ۵۸
- لهو و لعب در زندگی اجتماعی ----- ۵۹
- نقش منفی لهو و لعب در جامعه ----- ۶۰
- تعریف واژه لهو الحدیث: ----- ۶۰
- راه مقابله با لهو و لعب در جامعه ----- ۶۲
- د) تربیت عقلانی ----- ۶۳
- اهمیت تربیت عقلانی ----- ۶۳
- تربیت عقل به وسیله علم ----- ۶۵

فصل سوم: اهداف تربیت در سوره لقمان

- اهداف تربیت در سوره لقمان ----- ۶۹

- ۱- اهداف مقدماتی و واسطه ای ----- ۶۹
- ۲- هدف نهایی و غایی ----- ۷۰
- الف) اهداف مقدماتی ----- ۷۱
- ۱- عبادت و بندگی ----- ۷۱
- بندگی و اطاعت از خداوند ----- ۷۲
- ۲- هدایت و رشد ----- ۷۳
- هدایت و رشد با توجه به نظام هستی ----- ۷۴
- هدایت و رشد با نشانه های خداوند ----- ۷۶
- هدایت و رشد فطری در حوزه دینداری و خدا جویی ----- ۷۸
- ۳- تقوا و پرهیزکاری ----- ۷۹
- تقوا و احترام به والدین ----- ۸۱
- تقوا در حیطة ی امر به معروف و نهی از منکر ----- ۸۲
- ۴- تعلیم حکمت ----- ۸۴
- حکمت و پرستش خداوند ----- ۸۶
- حکمت و پند آموزی لقمان ----- ۸۸
- شکر گذاری، از حکمت و نعمت خداوند ----- ۹۰
- ب) هدف نهایی ----- ۹۱
- قرب و رضوان ----- ۹۱
- تقرب با بهره گیری از نعمتهای خداوند ----- ۹۳
- تقرب با استفاده از نعمتهای ظاهری و باطنی خداوند ----- ۹۴
- رابطه بین اهداف تربیت ----- ۹۷
- ۱- تعلیم و تربیت فرد در ارتباط با مبدأ آفرینش ----- ۹۷
- ۲- تعلیم و تربیت در ارتباط با خویشتن ----- ۹۷

- ۳- تعلیم و تربیت در ارتباط با جامعه ی بشری ----- ۹۸
۴- تعلیم و تربیت در ارتباط با عالم طبیعت ----- ۹۸

فصل چهارم: روشهای تربیت در سوره لقمان

- مفهوم روش ----- ۱۰۲
۱- روش تلقین به نفس ----- ۱۰۳
۲- روش یاد آوری نعمت ها ----- ۱۰۵
۳- روش موعظه و نصیحت ----- ۱۰۶
۴- روش ابتلاء ----- ۱۰۹
۵- روش صبر و پایداری ----- ۱۱۱
۶- روش تعلیم حکمت ----- ۱۱۲
۷- روش الگویی ----- ۱۱۵
۸- روش مهر و محبت ----- ۱۱۷
۹- روش انذار ----- ۱۱۹
۱۰- روش تکریم و احترام ----- ۱۲۱
۱۱- روش تبشیر ----- ۱۲۳
۱۲- روش پرسش و استفهام ----- ۱۲۴
۱۳- روش سپاسگزاری ----- ۱۲۶
۱۴- روش امر به معروف و نهی از منکر ----- ۱۲۹
نتیجه تحقیق ----- ۱۳۴
فهرست منابع و مآخذ ----- ۱۴۰

مقدمه

حمداً لمن خلق الارض والسموات العلی، و الصلاه علی رسوله الذی ارسله بالهدی، و
علی الذین هم اولوا المناقب والنهی.

«ان هذا القرآن یهدی للتی هی اقوم»؛

پروردگارا حمد و ستایش از آن تو است و تو سزاوار پرستش هستی زیرا همه
موجودات و کائنات از توست و به تو بر می گردد و درود بر پیامبران راستین که با هدایت
و ارشاد خود، تاریکی و ظلمت را زدودند و با نور رسالت خویش سایه جهل و نادانی را
روشن ساختند و افق جدید در فرا روی زندگی بشریت به ارمغان آوردند.

درود بی پایان بر پیامبر رحمت که قرآن را برای هدایت مردم آورد، سلام بر وارث
زمین و آسمان، امام عصر صاحب الزمان (عج) که زمانی دنیا را روشن نموده و اهداف
قرآن را در زمین گسترش و توسعه خواهند داد و قرآن را تفسیر واقعی نموده و حقوق
پیروان قرآن را از ظالمان و ستمگران خواهند گرفت.

اکنون این قرآن عظیم در اختیار بشریت است که چگونه از این منبع الهی استفاده
کند؛ قرآن تنها یک کتاب مقدس نیست بلکه کتابی آسمانی است که تمام امور زندگانی
انسان را در بر دارد، قرآن اساسی ترین برنامه ی زندگی انسان را که همان تعلیم و تربیت
است به شکل های مختلف بیان نموده است. سوره لقمان نیز از جمله سوره هایی است که
آموزه های تربیتی فراوانی در آن یافت می شود و لقمان حکیم، بر اساس لیاقت و
حکمتی که خداوند به او عطا نموده خود نمونه ای از الگوهای تربیتی قرآن کریم است.

حکمت و تربیتی که در سوره ی لقمان مطرح شده تنها یک پدیده ی ذهنی و تئوری نیست، بلکه واقعییتی است که در تاریخ به وقوع پیوسته و ممثل آن لقمان حکیم است، ارزش لقمان حکیم به اندازه ای است که یک سوره از قرآن به نام او نامگذاری شده است و پندهای لقمان که در این سوره بیان شده اصولی ترین بر نامه های تربیتی را که بشر امروزی نیز نیاز مند آن است، بیان می کند، وقتی می گوید: «فرزندم به خدا شریک قرار مده»؛ فطری ترین برنامه ی تربیتی و خدا جویی را بیان می کند، زیرا تربیت انسان در مسیر پرستش خداوند یکی از اساسی ترین اهداف تربیتی است.

در سوره ی لقمان، اصول، روشها، اهداف و ویژگی های تربیتی بیان شده است: پرستش و بندگی در مقابل خداوند، رفتار و گفتار درست، امر به معروف و نهی از منکر، احترام به والدین و تربیت فرزند، پاره ای از آموزه های تربیتی سوره لقمان است. بنابراین آموزه های تربیتی در قرآن فراوان است و برای انسان لازم است بر اساس همان آموزه ها، به تربیت و تزکیه خود بپردازد.

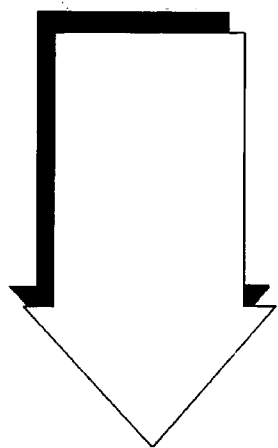
تربیت یک امر غیر ممکن نیست بلکه با همت و تلاش، استعدادهای درونی فرد رشد می کند، به شرط اینکه تربیت را با معیارهای درست فرا گیرد.

قرآن به تزکیه و تربیت دستور می دهد، قرآن به همان اندازه که به علم ارزش قائل است، به تربیت و تزکیه نیز اهمیت می دهد، زیرا علم منهای تزکیه و تربیت، نه تنها نمی تواند جنبه هدایت و ارشاد را داشته باشد، بلکه در بسیاری از موارد زیانش بیشتر است، چونکه علم به تنهایی نمی تواند مصالح بشر را تأمین کند، اگر در جهان امروز بحران اجتماعی و اخلاقی مشاهده می شود به سبب نبود علم نیست بلکه به واسطه ی عدم تزکیه و تربیت انسانها است؛ این تربیت است که محبت و دوستی را به وجود می آورد و با پرورش تفکر و تعقل، عقلانیت در بستر زندگی انسانها گسترش پیدا می کند لذا کسی

که تربیتش بر مبنای قرآن باشد، خداوند را ناظر بر اعمال خود می بیند و هیچگاه از مسیر اصلی که منتهی به حقیقت می شود منحرف نمی گردد. بنا بر این اگر بر نامه های تربیتی قرآن در زندگی انسان اعمال شود، زندگی هدفمند در فرا روی انسان خواهد بود.

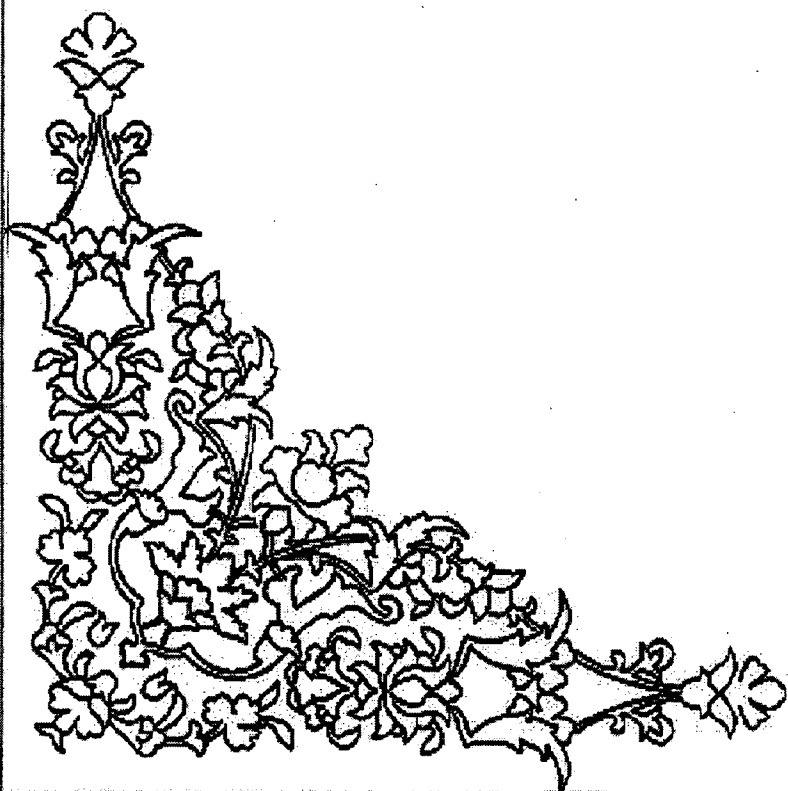
در مکتب اسلام و قرآن، هدف از زندگی انسان در دنیا، رسیدن به تکامل اجتماعی و در عالم آخرت کسب رضایت خداوند و یا رسیدن به مقام رضوان و قرب خداوند است. یعنی انسان در این دنیا که یک زندگی مادی است، نباید بدون هدف باشد و نیز نباید از هدف و آرمان عالی دیگر که رسیدن به کمال حقیقی و نائل شدن به درجه عبودیت و بندگی در مقابل خداوند است، فاصله داشته باشد. قرآن کریم به هر دو نوع زندگی و هدف اشاره دارد یعنی انسان باید در زندگی اجتماعی خود با صبر و تحمل و خدا پرستی و به کارگیری آموزه های تربیتی قرآن به سوی اهداف واقعی و حقیقی گام بردارد، تا به کمال مطلوب نایل گردد. وقتی زندگی انسان همراه با قرآن به پیش برود، رشد و بالندگی این دنیا و ثواب آخرت را در پی خواهد داشت و جلوه های زندگی آرمانی همگام با اهداف سازنده به واسطه عمل به قرآن فراهم می شوند. و به هر اندازه زندگی و تربیت انسان از آرمان ها و الگوهای قرآن فاصله داشته باشد، به همان میزان پیامدهای منفی در مسیر زندگی انسان بوجود خواهد آمد.

هدف از این تحقیق این است که بتوانیم گوشه هایی از حقایق تربیتی نهفته در سوره لقمان را بیان و بررسی نماییم تا بخشی از واقعیت های موجود در زندگی توأم با قرآن کریم روشن و هویدا گردد.

فصل اول

کلیات و مفاهیم

بخش اول: کلیات

معرفی موضوع

موضوع آموزه های تربیتی سوره لقمان از چند لحاظ قابل توجه است که در این تحقیق مورد بررسی قرار گرفته است:

الف) تربیت چیست؟ و آموزه های تربیتی سوره لقمان در ابعاد و اهداف و روشها چه نقشی در زندگی فردی و اجتماعی انسانها دارد؟ این سوره دارای پندها و حکمت های فراوان در زمینه های مختلف زندگی مادی و معنوی انسانها می باشد و الگوهای توحیدی و خدا پرستی را بیان می کند.

ب) حکمت چیست و لقمان چگونه به این مقام رسیده است و لقب حکیم را به خود اختصاص داده و الگو برای دیگران قرار گرفته است؟ تربیت این شخص وارسته چگونه بوده که این گونه به این عظمت رسیده که یک سوره از قرآن به نام او نامگذاری شده است؟

ج) در این تحقیق همچنین ابعاد، اهداف، روشها و آموزه های تربیتی سوره لقمان و پندهای لقمان حکیم که از اساسی ترین نیازهای جامعه امروز بشری است مورد ارزیابی و بررسی قرار گرفته است.

البته آموزه های تربیتی قرآن کریم، به طور کلی و آموزه های تربیتی سوره لقمان که در این تحقیق مورد نظر است؛ در میان جامعه و بویژه برای نسل جوان امروز نقش بنیادی و زیر بنایی دارند لذا این ضرورت را بوجود آورد که از این حقیقت جاویدان بهره گرفته شود.

به همین لحاظ موضوع آموزه های تربیتی سوره لقمان که در بر گیرنده ی مسائل تربیت و حکمت ها و پندهای لقمان حکیم است، مورد بررسی و تحقیق قرار گرفته است.

اهمیت و ضرورت موضوع

اهمیت و ضرورت تربیت را هیچکس نمی تواند انکار کند زیرا تربیت درست و پرورش استعداد های انسان، جامعه ای سالم و پویا را بوجود می آورد، چون زیر بنای پیشرفت جامعه در ابعاد مختلف و گوناگون زندگی با تربیت ارتباط مستقیم دارد. به همین جهت ضرورت دارد روشهای درست و آموزه های مناسب تربیتی با توجه به شرایط و اقتضای جامعه در نظر گرفته شوند؛ تا ابعاد و آموزه های تربیتی در میان نسل امروز توسعه و گسترش یابند. و از این رهگذر، اهداف تربیت که همانا رسیدن به تکامل و بندگی در مقابل خداوند است، به دست آیند؛ این تحقیق قصد دارد تا نقش سازنده ی آموزه های تربیتی سوره لقمان را که از اهمیت و ضرورتی خاص برخوردار است تبیین و بررسی نموده و راهکار های عملی و متناسب با ضرورت های جامعه را ارائه دهد.

جامعه برای رسیدن به تکامل اجتماعی خود نیاز به یک سلسله مقدمات و پیش زمینه ها و مراتب و الگوها دارد تا انسانها در شعاع آن به اهداف اجتماعی و سعادت معنوی نائل گردند، لذا بر مبنای همین نیاز، از میان آموزه های تربیتی قرآن که اساس زندگی انسان بر مبنای آنها است، آموزه های تربیتی سوره لقمان که در بردارنده مباحث مهم تربیتی است بررسی می گردد. امید است مطالب این تحقیق بتواند راهکار های اصولی، منطقی و تربیتی بر گرفته از سوره لقمان را برای علاقه مندان به تعلیم و تربیت و تزکیه نفس فراهم آورد. بنابر این اهمیت و ضرورت این تحقیق از دو جهت قابل توجه است:

۱- نقش سازنده و حیاتی تربیت و ارائه روشهای علمی و عملی، برای جامعه و نسل امروز، ضرورت تحقیق را به وجود آورد.

۲- استفاده از آموزه های تربیتی قرآن به عنوان منبع اصلی تعلیم و تربیت برای انسان لازم و ضروری است.

پیشینه ی تحقیق

سابقه این موضوع به لحاظ تفسیری قدمت آن به تاریخ اسلام بر می گردد. چون سوره ی لقمان یکی از سوره های قرآن کریم است که از طرف خداوند به پیامبر اسلام نازل شده، بعد از آن هر تفسیری که نوشته شده شامل این سوره نیز است. و اگر به لحاظ توأم بودن این سوره با نام و پندهای لقمان حکیم در نظر باشد، پندهای لقمان حکیم نیز سابقه ای طولانی دارد، زیرا زندگی ایشان در دوران حضرت داود بوده و ایشان عمر طولانی داشته است و در ادیان مختلف پیام های آموزنده او مورد توجه بوده است از لحاظ محتوایی نیز مباحث تربیتی این سوره از لحاظ روشها، اهداف، ویژگی ها و بر داشتهای تربیتی کمتر مورد توجه بوده است لازم است تا تحقیق مناسبی در این زمینه انجام شود. البته تا کنون تحقیقات پراکنده ای در این ارتباط صورت گرفته در این تحقیق هم از آنها استفاده شده است که به چند نمونه از آنها اشاره می شود:

۱- اضاء من سورة لقمان، حنان لحام، این کتاب به زبان عربی به چاپ رسیده و دارای چهار فصل است؛ جایگاه انسان در قرآن، حکمت لقمان و اثبات وجود خداوند با توجه به سوره لقمان بررسی شده است.

۲- مربی نمونه، آیت الله جعفر سبحانی؛ مربی نمونه جنبه تفسیری دارد و مطالب ارزنده چون احترام به والدین، سپاسگزاری، اسرار آفرینش کوهها و نعمتهای خداوند ... با توجه به سوره لقمان بررسی گردیده است.

۳- منشور تربیتی لقمان، سید احمد زرهانی؛ این کتاب بیشتر به معرفی لقمان حکیم پرداخته است.

۴- الگوهای تربیتی قرآن، حمید رضا قاسمی ندوشن؛ همان طوری که از نام کتاب پیدا است بحث های عامی در ارتباط با تمام قرآن پرداخته است و لقمان را به عنوان الگو معرفی می کند.

۵- لقمان حکیم، حسین انصاریان؛ این کتاب در هفت بخش ترتیب یافته؛ در رابطه با تربیت روان و تن، کمالات انسان، حکمت عملی، صبر و شکیبایی و امر به معرف و نهی از منکر... بحث شده و انگیزه نویسنده معرفی سوره لقمان و لقمان حکیم است.

۶- لقمان و حکمت های ده گانه اودرقرآن، محمد محمدی؛ کتاب ذکر شده حکمت ها و پندهای لقمان حکیم را بررسی نموده است اگرچه به پاره‌ای از برنامه تربیتی چون اقامه نماز، امر به معروف و نهی از منکر و... اشاره دارد ولی به طور خاص اهداف و روشهای تربیتی را بررسی نکرده است.

۷- تفسیر سوره لقمان، محسن قرائتی؛ این کتاب اگرچه نکات مهم تربیتی را بیان کرده که در بر گیرنده تربیت فرزند و امر به معروف و نهی از منکر و اطاعت از خداوند و غیره می‌باشد ولی جنبه تفسیری دارد. و به طور خاص، برنامه تربیتی را بیان نکرده است.

در منابع یاد شده، اگر چه برنامه های تربیتی عامی را بیان نموده اند اما به ابعاد، اهداف، روشها و برداشتهای تربیتی سوره لقمان به صورت کامل نپرداخته اند و این منابع بیشتر جنبه تفسیری دارند.

لذا آنچه در این تحقیق بررسی شده، موضوعات، برداشتها، روشها، ابعاد و اهداف تربیتی سوره لقمان است. به همین جهت می توان گفت با سایر موارد تحقیق، تمایز پیدا می کند. بطور کلی این تحقیق می خواهد آموزه های تربیتی سوره لقمان را ارائه دهد.

سئوالات تحقیق

سؤال اصلی که در این تحقیق وجود دارد این است که آموزه های تربیتی سوره لقمان

چیست؟

سئوالاتی که متفرع بر این تحقیق است عبارتند از:

۱- معنا و مفهوم تربیت چیست؟

۲- مراد از آموزه های تربیتی قرآن کریم بویژه سوره لقمان چیست؟

- ۳- اهداف و ابعاد تربیت در سوره لقمان کدامند؟
- ۴- ویژگی های تربیت اسلامی در سوره لقمان کدامند؟
- ۵- روشهای تربیتی موجود در سوره لقمان کدامند؟
- ۶- حکمت چیست و چه نقشی در تربیت انسان ایفا می کند؟
- ۷- چگونه می توان از آموزه های تربیتی موجود در سوره لقمان در جامعه امروزی استفاده نمود؟

اهداف تحقیق

هدف از این تحقیق بررسی مسائل تربیتی با توجه به نقش سازنده آن در میان جامعه است. در ارتباط با این مسأله‌ی مهم و حیاتی نگاه به نقش قرآن، در تربیت و تزکیه لازم است روی همین مبنا، هدف دستیابی به پاره ای از اهداف سازنده تربیتی قرآن و در نهایت بررسی روشها، آموزه ها، ویژگی ها و اهداف تربیتی سوره لقمان و راهکارهای عملی آن می باشد تا شاید در پرتو آن بتوان اهداف و برنامه های تربیتی را هر چه بهتر و سازنده تر اجرا کرد و گوشه ای از حقایق، برنامه ها و آموزه های تربیتی سوره لقمان را معرفی نمود و شیوه های درست تربیتی را با توجه به سوره لقمان برای نسل امروز ارائه داد.

بطور کلی اهداف این تحقیق عبارتند از:

- ۱- آشنایی با آموزه ها و برنامه های تربیتی قرآن کریم بویژه سوره لقمان است.
- ۲- آشنایی با ساختها، اهداف، روشها و ویژگی های تربیت از دیدگاه اسلام و قرآن می باشد.
- ۳- در نهایت، هدف، ارائه راهکارهای علمی و عملی برای هدایت و تربیت انسان در جامعه امروز می باشد.

روش و ابزار گرد آوری اطلاعات

این تحقیق، بر اساس روش توصیفی و تحلیلی است. و سعی شده است از کتابها و منابع دست اول و اصیل استفاده گردد و از منابع رایانه ای بانگ اطلاعات نیز استفاده گردیده است.

محدودیت تحقیق

محدودیت و مشکلات این تحقیق از دو جهت قابل بحث است یکی از مشکلات این تحقیق محدودیت زمانی بود چون تغییراتی که در روند پایان نامه پیش آمد مدت زیادی را در بر گرفت به همین جهت، در نهایت با محدودیت زمانی روبرو گردید. محدودیت و مشکل دیگر در این تحقیق، ضرورت کشف و استنباط مباحث با بررسی تک تک آیات این سوره بود و چون در این زمینه کمتر کار شده بود لذا نیازمند تأمل و دقت و زمان زیادی بود تا ابعاد، اهداف و روشهای تربیتی از آیات استخراج گردند و لذا با مشکلاتی مواجه شدیم.

تا کنون کلیاتی در ارتباط با این تحقیق مطرح شد، در این بخش به واژه‌ها و مفاهیم اصلی تحقیق اشاره می شود: